

Hegedűs a háztetőn

Solem Aléhem — Béke veletek

Kulcsjelenet a Hegedűs a háztetőn címmel Kaposváron is bemutatott musicalben Tevjének, a zsidó tejesembernek a tánca a vegyes lakosságú anatevkai oroszokkal. A finálé szongja a hagyományokhoz kötődő és ragaszkodó kisebbség, a zsidóság vágyát fogalmazza meg, a valóságot a későbbi jelenet vetíti előre. Tevje igyekezete hiábavaló, görcs áll a lábába az orosz táncból.

Solem Aléhem 1894-ben vetette papírra Tóbiásnak (Tevjének), a tejesembernek a történetét, a magyar olvasóhoz 1974-ben jutott el a különös epizódokból álló regény, amelyből Joseph Stein nyomán, Jerry Bock zenéjével már 1964-ben — tehát tíz évvel megelőzve a magyarországi könyvpiacot — indult dicsőséges útjára a musical, a Hegedűs a háztetőn. A szerző az oroszországi Perejaszlevben született 1859-ben, Rabinovicsról változtatta nevét Solem Aléhemre, ami azt jelenti: Béke veletek! A gazdag család sarja jól nősült, ám apósa vagyonát lassacskán sikerült elkótyavetyélnie, sikertelenül gazdálkodott. Ezek az életrajzi momentumok is hozzásegítik. A kisemberek városa, az Énekek éneke, a Moll gyerekkötetek olvasóját, a musical nézőjét a száz évvel ezelőtti orosz zsidó Kisebbség életének helyzetének a megismeréséhez.

Nem szokás azonosítani szerzőt műveinek hőseivel, de most nyugodt szívvel megtehetjük: Tevje, a tejesember — Solem Rabinovics, Illetve Aléhem. Ezért is érezzük — most már magáról a darabról szólva — a legkidolgozottabb figurának Tevjét, a tejesembert. A bajokon ugyan nem képes ür-

rá lenni, de van egy kitűnő képessége: a túlélésre született. Humóra ebben nagy segítségére van.

Az olvasó elvárná tőlem, hogy a Hegedűs a háztetőn című világhírű musical kaposvári bemutatóját a sokakban élő emlékekkel vessem egybe. Nem tehetem, mivel maga az előadás nem ad rá alkalmat. *Bezerédi Zoltán* rendezésében ugyan föllelhetők a zenés darabra utaló külsőségek — ezek el is maradhatnának — mégsem Broadway-izú, vagy a budapesti Operettszínház előadását figyelembe vevő a kaposvári előadás. Az eredeti mű szellemét ereszlette szabadon palackjából a *Csiky Gergely Színház*, teret adva a kórus és a zenekar igényes megszólalásának. A szongok, betétdalok a musicalhoz képest csaknem „elvesznek” az előadás során, ám meglik helyüket a Joseph Stein által írott jelenetekben *Eörsi István* fordításában.

A kaposvári előadás a kisebbség belső életét — azt,

hogy a zsidóság sosem veheti le kalapját, mert öröklött úton van — fejezi ki a legmeggyőzőbben. A Tevje csa-

lád történetét meséli el Solem Aléhem. A tavaszi Tevje, a tejesember és férjéhez menni készülő lányai közötti feszültség nemcsak nemzedéki ellentétekben fogant, hanem előre vetíti a bekövetkezett pogromot, a zsidó kisebbség elleni hajszát. Így éljük át Tevje családjának történetét a kisebbségi sorssal, amit erőteljesen ábrázol a kaposvári előadás. *Bezerédi Zoltán* rendező és az előadás minden szereplője, beleértve a díszlettervező *Menczel Róbertet*, *Györgyfalvy Katalin* koreográfust, *Szakács Györgyi* jelmeztervezőt és a nagyszerűen szóló zenekart, élén *Hevesi Andrással*, erre a drámai ívre helyezi a hangsúlyt.

Tevje szerepében ismét Kaposváron látjuk *Helyei Lászlót*. Hitelesen állítja elélni a tejesember különös karakterét, aki csak úgy képes elviselni egyre nehe-

zebb terheit, hogy nem hagyja el humora, s megőrzi jó kapcsolatát a zsidók istenével. És mi lenne vele felesége nélkül? Solem Aléhem tréfái is hozzájárulnak ahhoz, hogy eredeti regényének figuráit megkedveljük, velük érezzünk.

Mint egy színes kaleidoszkóp képei, peregnék előttünk az események, a nagyszerű jelenetekben sikerül minden szereplőnek egyénivé is válnia, ugyanakkor a tömegjelenetek — sokatmondóan fejezik ki a történet. *Molnár Piroska* kitűnő énekhangjával is érzékletesen ábrázolja asszonyszerpét. Lányai közül *Magyar Éva* jeleskedik igazán, sokatmondóak *Csákányi Eszter* némajátékai is. *Kardai Edina*, *Varjú Olga* és *Szűcs Ágnes* a népes család kohéziójában színes egyéniségek. *Pogány Judit* házasságközvetítője humorban párja Tevjének, *Helyei Lászlónak*. A kaleidoszkóp színeit

gazdagítja *Hunyadkúrti György*, *Gyuricza István*, *Serf Egyed*, *Bal József*.

A Hegedűs a háztetőn sikerre számíthat Kaposváron is, igaz, mégha nem is annyira a musical-változatot

jegyezzük meg, hanem Solem Aléhem történetét, amelyből ma is van mit méríteni a kisebbségek sorsával törődő nézőnek.

Horányi Barna
Fotó: Csobod Péter